

BUITEN

19^E JAARGANG N^O. 41.

ZATERDAG 10 OCTOBER 1925.

Foto R. H. Herwig.

DE RIJP. LANGS HET SCHILDERACHTIGE GRACHTJE.

Redacteur; Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

MARIANNE HOOGLAND, DOOR MARIE VAN ZEGGELEN (15).	BLZ. 482
WAAR IK VAN HOUD (GEDICHT), DOOR D. A. POSTEMA	„ 483
DE RIJP (SLOT), DOOR R. H. H., GEÏLL.	BLZ. 481, 484—487
HET EINDE VAN EEN ROOFZUCHTIG BESTAAN, DOOR H. E. KUYLMAN.	BLZ. 485
DE KLOKKENGIETER VAN PEKING, DOOR S. B.	„ 487
ZWAMMENLEVEN IN HET NAJAAR (I), DOOR AFER, GEÏLLUSTREERD	BLZ. 488—490
GEEN ROMANTIEK! DOOR ANT. F. RUYGROK	BLZ. 489
DE SPOORWEG DOOR HET GROOTE ZOUTMEER, DOOR F. S. BOSMAN, GEÏLLUSTREERD	BLZ. 490—491
OP LEVEN EN DOOD, NAAR HET ENGELSCHE DOOR CHLS. G. D. ROBERTS (23).	BLZ. 491
EEN AARDIG WOLAAPJE, ILLUSTRATIE	„ 492

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Men gelieve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Uitgevers Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74—76, Amsterdam, met de toevoeging: „Voor de Redactie” of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten”. Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.

De uitgevers verzoeken beleefdelyk dit blad te noemen als men naar aanleiding van een advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 cts.

MARIANNE HOOGLAND

door

15) MARIE VAN ZEGGELEN.

ZIJ die de harp bespeelde, zette zich op een stoel, de anderen hieven hun instrumenten op en nu klonk in Marianne's oor de zachtste muziek welke zij ooit gehoord had. Het deed haar aan het murmelen van water denken, een zachte innigheid vervulde haar, zij boog haar hoofd en bleef onbewegelijk zitten met de groote zachte hand van Bas Mees om haar schouder. De God Hermes was terzijde getreden en als in een droom naderden nu, omstuwd door acht jonge, in roze kleedjes gehulde meisjes, twee statige vrouwenfiguren, Minerva en Thalia. Op den Olympus was een strijd ontstaan tusschen de godin van het verstand en die der tooneelkunst. Hoewel Thalia een der negen muzen is, mocht zij uit de rij harer zusters treden om een lans te breken voor David Hoogland, die zich heden in de Academiestad te Leiden openlijk in den dienst van Minerva heeft gesteld. Dit betreurt Thalia want David Hoogland is haar beschermeling. Voor David komt zij als smekeling bij de trotsche Minerva.

„U was hij jaren trouw! Laat mij hem thans een pooze. Ik wil hem schoonheid biën.....”

„Gaf ik hem die dan niet? Is menschenrecht niet schoon? Hij heeft dit eens gekozen!”

„'t Mag zijn! Doch ook aan spel, muziek en lied bewees hij zijne gunst. O lang voor hem uw stad in kennis en geleerdheid onderrichtte, ging zijn zin naar mij! Eilieve, zoo ik zwichtte. Waar vond hij tusschen 't recht, d'onmismbre poezij?”

„Mij dunkt ik zwijg hier 't best. Wat zal ik hier nog spreken? Hij zelf, mijn leerling zal mijn eer, mijn rechten wreken. Vraag hem!”

„'t Is goed, Minerva! doch opdat hij rustig overdenke, gun mij een oogenblik! Ik wil mijn zusters wenken; zij voeren hier met de muziek van harp en fluit, door Terpsichore geleid, haar schoonste dansen uit.”

De muziek hervatte haar spel. Minerva en Thalia stelden zich ieder aan een zijde van het grasperk op. De roze figuurtjes kwamen een voor een van achter de rhododendrons te voorschijn en begonnen haar zacht zwevend dans uit te voeren. „Marianne,” zeide Mees zacht in Marianne's oor. „Jij moet voor hem antwoorden!”

„Wat zeg je?”

„Jij moet voor hem antwoorden! jij kunt dat wel. Durf je niet?”

„Ik? och!”

„Jij moet antwoorden, jij! Je bent een menschenkind en je verschijnt opeens daar onder de godinnen. Doe dat, David zal het aardig vinden.”

Het was Marianne of ze droomde. Zou ze dit kunnen? Zou ze de woorden vinden? Zou ze het gebaar weten? Bas' hand trok haar even zacht als hij tot haar gesproken had van de tafel, niemand bemerkte het, want ieder keek in spanning naar de feeëriek voorstelling op het grasperk.

„Zoo maar?” vroeg ze toen ze buiten het prieel stonden. „Natuurlijk,” fluisterde hij terug. „Je hebt toch ook een licht japonnetje aan, en je bent een menschenkind — je moet juist zoo zijn! Je hebt nog tijd je te bedenken, de dans duurt lang! Je kunt 't wel.”

„Waarom zeg je dat?”

„Omdat ik 't weet, ik heb 't gezien aan tafel, je kunt alles wat je wilt!”

Er was iets dat Marianne aandreef. Het ging als een vlam door haar heen. Je kunt alles wat je wilt! Je kunt alles wat je wilt! „Laat me maar alleen,” zeide ze, en nu hij weg was, drukte zij de handen voor de oogen, ze hoorde de lokkende muziek als van verre en de woorden vloeiden haar toe.

Ze moest ze herhalen, vier, vijf malen en nieuwe kwamen en weder herhaalde zij ze, tot zij ze veilig bij elkaar had, in orde gereed naar den gedachtengang in haar hoofd. Nu durfde zij weer naar de dansenden op het grasveld zien. De muzen hadden elkaar een hand gegeven en voerden een rondedans uit. Dat zou echter het slot zijn. Nu moest zij dus naar een plek gaan vanwaar zij zich onder de spelenden zou kunnen mengen. Vlug liep ze naar het rhododendronboschje.

De laatste harptonen trilden door den tuin. Een applaus klonk uit het prieel. Marianne's hart klopte snel. „Je kunt alles wat je wilt!” Wie zeide dat? Bas? Maar hij was hier immers niet? Hij was daar in het prieel bij de anderen! Zij zag dat de muzen zich teruggetrokken hadden. Thalia en Minerva stonden daar nog onbewegelijk. Zij sprong van achter het boschje te voorschijn, en voor Minerva, met de handen gekruist op de borst een kniebuiging makend, groette zij haar. . . . „Godin Minerva!” Daarop ging zij naar de overzijde waar Thalia stond, en met dezelfde ceremonieele beweging zeide ze denzelfden groet.

„Muze Thalia!” Het was opeens stil in het prieel, alleen Oma's stem klonk fijntjes. „'t Is Mariannetje! jawel Mariannetje!”

Nu klonk haar eigen stem over het grasperk.

„Godinnen, Goden, Muzen, mag een menschenkind uw spel verbreken? Wilt ge een raad vernemen van een die lager is dan gij en nog onmondig?”

O luister dan naar 't woord dat 't hart mij ingeeft, Naar de meening die naar zusterwaard ik u verkondig. . . . Uw leerling kan niet kiezen, hij leerde van u beiden, en beiden heeft hij lief,

Zoo geeft hem bei uw hand, voert bei hem naar 't geluk, Naar 't schoonste vaderland!”

Wederom barstte het applaus in het prieel los. Thalia en Minerva namen het meisje in haar midden en brachten haar bij David, daar legde Marianne zijn handen in die van de godinnen en zij zelve wilde zich achter het prieel verbergen, doch daar was geen sprake van. Vóór zij het begreep, was zij op een stoel getild en rees ze langzaam omhoog op de schouders van Mees en De Rave.

„Bravo! bravo! lang leve Marianne!” De Muzen in haar roze kleedjes kwamen toegelopen, de drie musici en de schitterende Hermes sloten zich bij hen aan, er volgde een rondgang door den kleurig verlichte tuin.

„Het is prachtig! en prachtig!” zeide oom Piet.

„Verrukkelijk!” vond Oma.

„En dat Mariannetje!” zeide Grootpa Brecamp.

„Ja, dat Mariannetje! Wijbrand, dat was à l'improviste!”

zeide Grootmama Hoogland, „niemand wist er iets van!” „'t Is werkelijk een verrassing!” zeide dominé Hoogland en hij drukte zacht de hand van zijn vrouw.

Marianne lag dien zomernacht lang wakker. Het was of zij nog de lichte cadans van haar hoogen zetel voelde waardoor ze den ommegang in den tuin had gemaakt. Het was alles spel en vroolijkheid geweest, een fantastische voorstelling, spontaan in elkaar gezet door Louise's tooneelgezelschap ter eere van David; de goden en godinnen waren vrienden uit de eigen omgeving, de tuin met zijn donkere laantjes en warm gloeiende lichtplekken was haar gewone tuin waarin morgen weer de vogels zouden kwetteren alsof er niets gebeurd was. Er lag feestvreugde achter haar, maar het was vreemd dat er geen blijheid in haar was, zooals na een wandeling met vader in de duinen, zooals na een goed volbrachten arbeid. Wat was het toch dat haar hinderde? Wat was het toch? Weer voelde zij zich omhoog geheven op den stoel, hoorde zij de stem van De Rave: „Hou je vast, Marianne!” weer zag ze de menschen om haar heen, iets lager dan zij zelf, Louise als Thalia in haar wit kleed met gouden banden in het blonde haar, Minerva met haar zilveren helm, Hermes met zijn gevleugelden hoed. Zij zag de lampions als lichtende bloemen zachtjes zweven, zij zag de muzen en hun roze gefladder voor zich uit gaan. De avondwind had koel door haar haren gestreken. Ze voelde haar voorhoofd vrij. En weer aangekomen bij het prieel had David haar van den stoel getild alsof ze een klein meisje was, en Louise had haar een kus gegeven en iets gezegd, precies wist ze het niet meer, van „dichteresje.” Dát was het misschien dat haar zoo ontstemde. Hoe kon iemand haar om die paar regeltjes zoo noemen. Alsof ze niet beter zou kunnen, of gekend had! Vroeger, toen ze een klein meisje was, ach ja, toen was het haar droom geweest te kunnen schrijven, te kunnen dichten of liever nog, mooi proza te kunnen geven. Dat was lang geleden. Ze wist nu wel beter. Ze dacht er haast nooit meer aan. Ze zou schilderes worden, eigenlijk was ze het al zoo'n beetje... o, ze zou zich nooit meer laten overhalen om weer zoiets bij elkaar te rijmen, en dan geprezen te worden door de menschen, dat was het ergste! Als ze het als een grapje beschouwd hadden, nu, dan zou ze er niet zoo lang over nadenken, maar Grootpa en Vader zelf, die hadden er allerlei lieve dingen over gezegd en Oma en Grootmama hadden haar handen vastgehouden, lieve deugd, wat schaamde zij zich. Het kwam alles door Mees. Zeker, Mees had gezegd: „Je kunt alles wat je wilt.” 't Was of ze dat weer duidelijk hoorde. Had hij gelijk? Het was ook of zij zijn hand weer voelde op haar schouder. Waarom was zij zoo stil blijven zitten in het prieel, waarom had zij de hand niet afgeschud? Was het dit eigenlijk dat haar ontstemde? O ja, dit was het misschien. Wat zou hij wel van haar denken? Zeker dat ze een onnoozel kind was, dat ze alles geloofde van de dingen die hij haar later zachtjes gezegd had — een klein koninginnetje, de liefste van de heele Olympiade... waarom had ze naar die woorden geluisterd? Ze hoopte dat ze hem niet meer terug zou zien. Nooit meer, nooit meer! o ze schaamde zich zoo!... En toch was het een mooi feest geweest. David's feest! Het was zoo heerlijk dat hij met cum laude er door was. Nu zou alles weer heel goed worden tusschen Vader en hem en tusschen Moes en David ook, want Moes was ook wel eens boos op David geweest — dat was om vader's gedichten.

„Dat hij niet meer dicht is jouw werk!” die woorden had zij Moes eens hooren zeggen tegen David. David had moeder aangezien met glinsterende oogen. „Hoe kunt u, hoe durft u dat te zeggen!” dat was toen zijn antwoord. „Studeer jij maar liever dan een oordeel te vellen over ouderen.” Hè, ze hoorde die woorden nu weer, als waren ze gisteren gesproken, en toch was dat zeker al een jaar geleden. Maar nu had hij gestudeerd, nu had hij een mooi examen gedaan! Mocht hij nu wel oordeelen over ouderen? wat zou David nu gaan doen? Zou hij advocaat worden, en waar zou hij gaan wonen? Als hij maar niet ver weg ging! Dan zou het stil worden. Als ze eens mee mocht met hem? Verbeeld je, dat zou niet kunnen. Iemand die met zijn zusje woonde. Wat zou ze parmantig de huishouding doen! Maar o neen, dan zou ze Mees wel weer ontmoeten. Dat wilde ze niet! Ze wilde hem nooit meer zien! Ze voelde plotseling de ontstemming weer van zoeven. Zie je, dan was die boosheid toch om hem, nog meer om hem dan om die malle verzen die ze gemaakt had en die ophemelarij! O, kon ze maar slapen; nu aan iets zachts en prettigs denken — aan wat? aan wie? aan de verrassing van Tom's komst? ja,

dat was aardig geweest, die goeie oom Piet, die lieverd, en nu zag ze weer de feesttafel en naast zich voelde ze dat Floris zat. Floris die later zoo'n mooien Hermes was met gevleugelden hoed en gevleugelde schoenen, en ze zag zijn gezicht in zachte kleuren verlicht door de lampion in zijn hand..... Toen sliep ze in.

In de groote voorkamer bij Grootmama Hoogland was de geheele familie bijeen, niemand ontbrak er, behalve Tom, die sedert twee weken weder in Leipzig was. Het was midden Juli, Grootmama's verjaardag, Zorgvuldig werd de warmte buiten gehouden door de gesloten jalouzieramen die de kamer in een weldadig groenachtige schaduw hulden. Voor den tachtigsten verjaardag waren Grootpa en oma Breecamp, oom Willem Doornbos en zijn vrouw Eline ook overgekomen. Zij hadden groote bouquetten witte en donker roode rozen uit de bloemenstad medegebracht. Marianne had ze in hooge vazen op den schoorsteenmantel geschikt zoodat die bloemenpracht zich in den spiegel weerkaatste. In Grootmama's huis stonden nog de meubels uit den Empiretijd; de lange zware sofa met omgebogen armleuning, de mahoniehouten rechte stoelen met vergulde biezen, tafeltjes op slanke kolommen, eindigende in leeuwenkopjes als steunsels. Op het kleine buffet met zwart marmeren blad had Marianne ook de porceleinen bak met kleurige taartjes geplaatst, een blad met glazen, de karaffen met oranje limonade en bruine madera er naast. Zij had vandaag deze kleine zorgen op zich genomen, en bij het buffet staande, overzag ze de familierij welke ze straks langs zou gaan om te presentieren. Eerst Grootmama zelf, die recht en statig in haar grooten stoel bij het venster zat. De oude handen met de slanke spitstoelopende vingers lagen weder als altijd op de armleuningen, de donkere oogen overzagen jong en oud om haar heen. Recht tegenover haar aan het middelraam zat Grootpa Breecamp in zijn lange zwarte jas en licht grijze broek. Wat zal omaatje het druk gehad hebben voor zij Grootvader zoo netjes had, maar tot een staand boordje had zij den buitenman niet kunnen krijgen. Zijn lange pezige hals kwam vrij te voorschijn. Marianne zou dien pittigen ouwen kop met gebogen neus wel eens willen teekenen. Ja, ja, zij zou morgen Grootvader overrompelen en zijn portret maken! Moes met haar glanzend zacht weggestreken haar zat dicht bij Grootvader, haar elleboog op de armleuning van zijn stoel, en zij wipte telkens als zij sprak haar kleine in stoffen schoen gestoken voet onder uit haar bestrookte blauwe barège japon. Marianne vond dat haar moeder er vandaag heel lief uitzag. Moeder had een gezicht dat lachen moest. Bij haar behoorde de lach. Zou het komen door de gelijke rij witte tanden en de twee kuiltjes in haar wangen? Die kuiltjes waren het eenige, dacht ze, dat zij van haar geërfd had. De kuiltjes waren echt van de familie van Rodenberghe, zooals oma Breecamp heette. Oma had ze, tante Eline ook, hoewel niet zoo sterk als deze, Moes had ze, Tom had ze en zij ook.

Moeder was zeker een aardig, jolig meisje geweest, heel iets anders dan Tante Eline. Lieve deugd, hoe vervelend mooi was tante Eline! Zij sprak nu met mijnheer Van Aalten, een kleinen kaalhoofdigen man met een goud gerand brilletje op. Tante Eline zat evenals grootmama meestal rechtop, de handen op den schoot, de oogen neergeslagen; voor die uitdrukking „rechttop” paste beter stokstijf, dat was een andere houding dan die van Grootmama. Van haar zou je nooit „stokstijf” kunnen zeggen. (Wordt vervolgd).

WAAR IK VAN HOUD.

Ik houd van rustig-stille zomerwegen,
van gouden vergezicht, dat in het blauw vervlucht,
van zoelen zomerwind, die langs de bloemen zucht,
de halmen deinen doet in nauw bewegen.

Ik houd van 't leeuwerikje, dat, gestegen
naar hogere sfeer, zijn lied juicht in de blauwe lucht.
Van vlinders, vogels, die in levensdartle vlucht
hun hoogtij vieren in den zonnezegen.

Want daar bij gloed en zang en frissche levensvreugd.
wordt 't mij zoo goed en licht; daar zie ik weer verheugd
de gouden schoonheid van des Levens zonnezijd'.

Daar luwt de felheid van datgeen, wat mij ontrust,
daar vind ik stille vree en kalme levenslust,
die mij weer krachten geeft voor nieuwen levensstrijd.

D. A. POSTEMA.

Foto R. H. Herwig.

DE RIJ. HET SCHILDERACHTIGE GRACHTJE.

DE RIJ.

(Slot).

NA het droogleggen van de meren in het begin van de 17e eeuw bleven de bewoners van De Rijk de visscherij beoefenen. En dat de welvaart door die drooglegging niet verminderde bleek wel uit het bouwen van het fraaie Raadhuis, 18 jaren nadat de Beemster was drooggelegd. Door de ringvaart van dezen polder kon men nog de zee bereiken. De vaart naar De Rijk was dus korter dan naar het westelijker gelegen Graft, wat voor eerstgenoemde plaats een voordeel betekende. Door de nabijheid van den vruchtbaren Beemster kon De Rijk zich bovendien ontwikkelen tot belangrijke marktplaats. Ongetwijfeld werd het in de gouden eeuw dan ook een plaats van beteekenis. ☒ Als zoo menige andere plaats zouden haar de rampspoeden niet bespaard blijven. Driemaal werd het dorp door vreeselijke branden geteisterd (6—7 Januari 1654, 11 November 1657 en 25 Juli 1674). Bij de eerste werden twee kerken, 430 woon- en 150 pakhuizen in de asch gelegd! Ontegenzeggelijk wijst het laatste cijfer er op, dat De Rijk toen een handelscentrum van beteekenis was. Gelukkig bleef het fraaie Raadhuis gespaard. De nieuwe Herv. kerk in 1660 gebouwd, miste het klokkenspel in den toren, terwijl het nieuwe orgel niet zoo mooi werd als het verbrande. ☒ De Rijk heeft zich wonderwel van de drie rampen, binnen de 20 jaren, weten te herstellen. Ook in de 18e eeuw was zijn handel nog van beteekenis al kwam de oude luister niet meer terug. Zooals overal ging ook hier in den Franschen tijd de handel geheel te gronde. Door de gunstige ligging te midden van de vruchtbare landouwen kon De Rijk zich na de Fransche overheersching gemakkelijker herstellen dan menige andere plaats. Met de zeevisscherij echter was het voorgoed gedaan. Alleen de gekroonde haringen in het wapen houden daaraan de herinnering levendig. Thans is De Rijk een welvarende plattelands gemeente met belangrijke industrie en handel. ☒ Dat het welvarend is, bewijst een wandeling door het regelmatig gebouwde dorp duidelijk. Al zijn de meeste

huizen niet groot, al zijn vele geheel of gedeeltelijk van hout opgetrokken (weeke laagveenbodem!) toch ziet alles er goed onderhouden en netjes uit. De voornaamste straat is gebouwd langs den weg, die van den Beemster naar Graft voert. Aardig verrijzen de oude geveltjes langs die bevallig kronkelende straat, onderbroken door een paar bruggetjes. Bij het Raadhuis gaat een weg zuidwaarts naar Spijkerboor. Ook langs dien weg vinden we huizenrijen, terwijl een enkel zijstraatje een aardig inkijkje biedt. Evenwijdig met de hoofdstraat loopt een aardig grachtje, waaraan nog enkele oude pakhuizen. Schilderachtige steegjes verbinden dit grachtje met de hoofdstraat; een enkele daarvan vereeuwigen we op de gevoelige plaat. ☒ Niet alleen de zijstraten, ook de hoofdstraten van De Rijk zijn smal, te smal voor het verkeer. Natuurlijk deed ook hier de autobus haar intrede. En als we zoo'n gevaarte op onzen weg ontmoeten, verwonderen we er ons bijna over, dat het de smalle bruggetjes kan passeeren! ☒ Aan de voornaamste straat merken we nog op het gebouw van de „Maatschappij van Nijverheid”, in 1847 door Jan Boon Junior gesticht. Het weeshuis van 1912 bewijst, dat er ook op 't gebied van liefdadigheid flink gewerkt wordt. ☒ Zooals men weet werd in 1916—1917 het mooie Raadhuis gerestaureerd. Den 4en Sept. 1917 kon de eerste Raadsvergadering in de nieuwe Raadzaal gehouden worden. Bij die gelegenheid bood de burgerij een ameublement in oud-hollandschen stijl aan. ☒ Nu we nemen in het oudere Graft, willen we toch nog even een kijkje plaats. Behalve het eenig mooie Raadhuisje is er van den vroegeren luister niet veel meer over. 1) 't Is een vriendelijk gezegd. 't Raadhuis echter is — om te stelen!

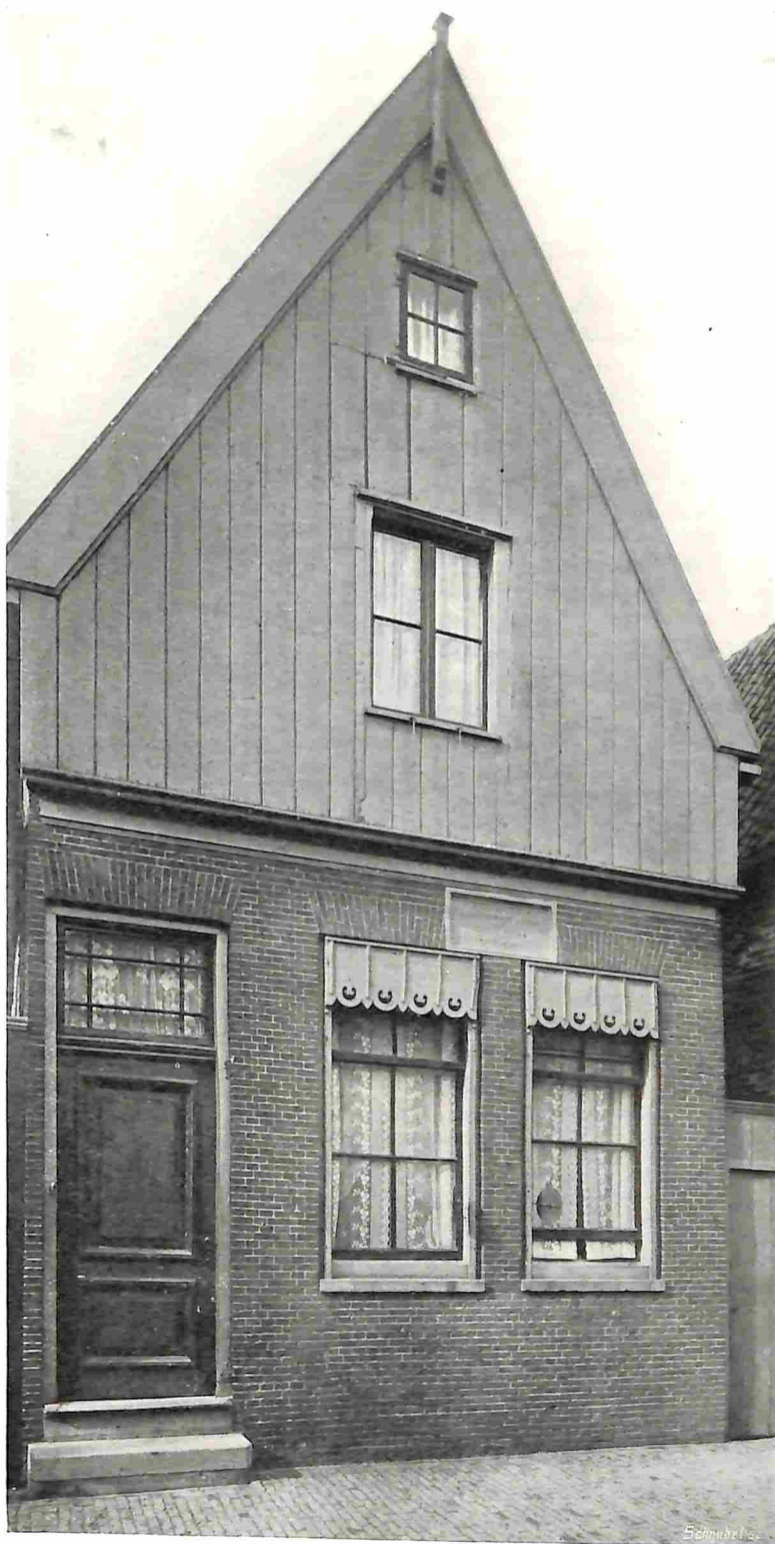
R. H. H.

1) Het Raadhuis van De Rijk is behandeld en afgebeeld in no. 21 van 1912; dat van Graft in no. 8 van 1911.

HET EINDE VAN EEN ROOFZUCHTIG BESTAAN.

NOG nooit had de haat zoo welig getierd als tusschen het wezeltje en de waterrat. Die haat was vanzelf gekomen, langzaam gegroeid totdat ten laatste de vijandschap naar buiten sloeg als een vurige, verschroeiende vlam. In het voorjaar, toen met het nieuwe leven het voedsel in overvloed te krijgen was, hadden ze elkander verdragen, waren zij elkaar uit den weg gegaan, want zij hadden de wetenschap, dat ze, beide roofdieren, nimmer vrienden zouden kunnen worden. 't Was hun een tweede natuur geworden elkander te ontwijken, want altijd was 't nog zoo gegaan als 't nu ook weer gebeuren zou; langzaam, doch gestadig, zou met de wisseling der jaargetijden, met het voorbijgaan der weken en maanden, de blik afgunstiger worden, een dreigend oogenspel tusschen hen de verdraagzaamheid in gevaar brengen, totdat ten laatste, bij het schaarsch worden van het voedsel, de strijd om het bestaan hen drong elkander te haten en onverzoenlijk een wig drong in hun in vele opzichten zoo nauw met elkander overeenstemmend leven. De waterrat leefde reeds jaren in het hol onder den omvangrijken stronk van een over het water hangenden elzestruik. Deze woning had hij geërfd van zijn vader, een nestor onder zijn soortgenooten, die op zekeren ongeluksdag in een palingfuik was gezwommen en vóór hij zich door de mazen had kunnen heenknagen of den uitgang had kunnen terugvinden, den verstikkingsdood gestorven was. Kwaadaardig grijnsde nog zijn oude kop, toen de visscher hem den volgenden morgen vond, en wreed blikten de scherpe tanden uit de opgetrokken lippen. En nu leefde de zoon hier en had in alle opzichten de voetschreden van den vader gevolgd. Onversaagd, een kleine tijger gelijk, durfde hij een volwassen haas aanvallen, sloop dikwijls naar de slaapplaatsen van de fazanten, besprong den slapenden patrijs en trok venijnig de lippen op als een jagende otter of sluipende bunzing langs zijn hol kwam. Vluchten deed hij echter niet, want lafheid kon hem niet aangerekend worden. Zijn huid was glanzend bruin, wat lichter van tint, dan die van zijn broers en zusters uit de poelen en stadsgrachten, en zijn staart was haast zoo dik als een vinger. 't Was een baas van een rat die wist te heerschen in het domein, dat hij zich gekozen had. Zijn gangen had hij gegraven naar een bewust plan. Deze waren een architectonisch geheel en hadden er toe bijgedragen, dat zijn zoo dikwijls bedreigd leven zoolang gespaard was. Altijd was er een ontkomen uit de vele gangen, waarvan er enkele naar boven liepen, op den hoogen wal een uitgang hadden en andere, die onder de waterlinie uitkwamen. En hoevele waren niet de gevaren, die hem dagelijks bedreigden, want hij was niemands vriend, ontmoette slechts vijandschap en nimmer toegenegenheid. Dat had hem sluw gemaakt, zóó sluw, dat alle listen ten spijt, zijn jaren klommen en hij nù de nestor was van het geheele rattengespuis, dat langs de beek zijn tenten had opgeslagen. Gehecht aan de plaats waar zij geboren waren, zaten zij vast aan deze omgeving en hoe schaarsch ook het voedsel werd, hoe zuinig de dagelijksche schotel, wegtrekken deden zij niet, en indien de honger hen daartoe met zijn sterken arm zou dwingen, dan gingen ze ook alle tegelijk, als een troep landverhuizers, in gemeenschap wegreizend, zoekend naar een betere streek. Het leven van de ratten was ten opzichte hiervan zoo geheel verschillend van dat van het wezeltje. Dit was eenzellig, leefde voor zich alleen, en in het uiterste geval, wanneer het vrouwtje jongen had, voor zijn gezin. Was de streek, waar het woonde, uitgemoord, hadden de overblijvende hazen en konijnen een rustiger woonstee opgezocht en waren de veldmuisjes onder bescherming van den fluweelzwarten nacht weggetrokken, dan bedacht de kleine, bruine roover zich niet lang, doch trok ook hij heen naar elders, waar de geur van wild en de leesbare teekens in het zand hem goeden vangst beloofden. Haast onverzadigbaar, wreed in 't moorden, ging hij als een epidemie onder de boschbewoners, en overal vonden zijn scherpe tanden werk, totdat ook hier het levende verdween en er naar andere jachtvelden moest worden uitgekeken. Tusschen de machtige wortels van een honderdjarigen eik had het wezeltje een woning gebouwd, een lange gang met uitgegraven kom, waar een zacht nestje van haar en mos hem rust verschaftte na zijn omzwervingen in de nabijheid. Gelijk geesten in blanke gewaden stijgen als vrucht van de hitte des daags en de koelte

van den avond, boven weide en sloot de nevelen omhoog. Als in een donzig bed ligt nu de aarde te rusten onder den indigoblaauwen avondhemel, waar aan de Westerkim nog het naspel gloeit van den scheidenden dag. Dit is het uur, waarop de geesten der duisternis ontwaken. Een schaduw flitst langs den stam van een staalblauwen beuk, de vleermuis gaat op jacht. Een schrill gepiep roept haar makkers wakker en uit de hopen en gaten van eik en beuk dringen ze naar buiten en beginnen den nachtelijken rooftocht. Daar komt beweging in het murw van een vermolmden stronk, en langzaam treedt het vliegend hert te voorschijn; het geweldige gewei en zijn zwarte bast glanzen in het schemerlicht en zich met motorisch gezoem verheffend, vliegt het naar de boomenkruinen om zich daar te goed te doen aan het malsche blad. Een ruischend gezoem, een kreet van een stervend dier, en de boschuil heeft zich een offer gemaakt onder een paar jonge konijntjes, die aan den rand van het struikgewas aan 't spelen waren. In de verte klinkt een schelle kef; de roode jager, de vos, heeft zijn hol verlaten en waar hij komt, vliedt het levende, staakt het spel, en roept de hinde haar jongen dichter bij zich. Er vaart een siddering door de broedende eend, die zich nog vaster op de eieren drukt en zich geheel onzichtbaar tracht te maken. Nu gaat het wezeltje op jacht. Lenig slingert het

DE RIJP. HET HUISJE WAAR E. WOLFF EN A. DEKEN
IN 1780—'85 WOONDEN.

zich door de grashalmen, die licht beroerd in lange waaing den weg wijzen, waar de kleine roover gaat. De stompe oortjes zijn wijd geopend om alle gerucht op te vangen, de neusvleugels trillen en snuiven elk zuchtje op en voelen als 't ware of er prooi in de nabijheid is. Dan staat het stil, even een intrekken van het slangachtige lichaam, en dan, als een veer, die zich ontspant, springt het wezeltje vooruit; een angstig gepiep, een kwaadaardig gegrom en in het holletje onder het dikke mos wachten een zevental jonge muisjes op moeder, die nimmer terug zal keeren. ☼ Maar deze buit is den groot-moordenaar niet genoeg. Zijn gaan is een moordtocht, een onbedwingbare lust tot dooden. De roode oogjes gloeien, branden van hartstocht naar bloed, dat hij alleen maar wil zien vloeien, proeven zal hij er pas van, als zijn laatste prooi van dien nacht gevallen zal zijn. Nu sluipt het kleine monster langs den oever der beek, en een rilling gaat over zijn gladde lijf, als de lucht van buit tusschen de rietpluimen hangt. Zonder die geur een oogenblik los te laten, volgt het wezeltje den weg, die hem op de plaats zal brengen, waar in het hol in den stronk de jonge ratten wachten op de ouders, die suikerzoete rietstengels mee zullen brengen of misschien wel levend voedsel, een zilversich of jong vogeltje. ☼ De neus van het wezeltje vertelt hem, dat de ouders het hol hebben verlaten en nog niet zijn teruggekeerd en zonder zich te bedenken kruipt het 't hol binnen, om eenige oogenblikken later terug te komen; het werk daarbinnen is verricht; de jonge ratten hebben de ouderzorg niet meer nodig. Het roodborstje, dat in den slootwal te broeden zit, is nu aan de beurt; als de schemering den naderenden dag voorafgaat en het mannetje zijn vrouwtje een lekker hapje brengt, verwondert het zich een oogenblik over die zwijgende, beweginglooze gestalte en dan verschrikt door dat geheimzinnige, vliegt het angstig piepend weg, vaag begrijpend het drama, dat daar werd afgespeeld toen hij in den top van den berk zijn avondgroet zond over het bloeiende landschap. ☼ Als een vuurroode bol verschijnt de maan boven het dennenbosch en scherp belijnd steken de kruisjes aan de toppen der boomen af tegen den helderen Ooster hemel. Nu begint het spel der wilde konijnen. Vlugge schaduwbeelden glijden langs het lage hout, schimmen als van groote roofdieren gelijk, flitsen voorbij het struikgewas, geheimzinnig geritsel waart door het bosch en plotseling staakt het gerucht. Er is gevaar in de lucht; geruischloos vlucht het leven, want de dood nadert onverhoeds, zonder waarschuwing. Maar zij, die dag en nacht worden belaagd, voelen zijn komst en sidderend vluchten zij en kruipen diep in hun holen, wachtend of het gevaar voorbij zal gaan. Maar voor het wezeltje is het dezen nacht een doodengang geworden; uitleven moet het de moordlust, die door het bloed kruipt, die prikkelt en steekt en het aandrijft tot daden van bandelooze wreedheid. Nu stoot het op het versche spoor van een der konijnen en zonder dit los te laten, of zich te laten verleiden, om een nog sterker geurend spoor te volgen, gaat de bruine roover den weg, die het konijntje gegaan is. Alle wendingen, alle kronkelpaden, volgt het, totdat ten laatste de reis eindigt voor een hol, waar de vele prenten vertellen, dat zich hier de woning van het slachtoffer bevindt. Met bloed beloopt oogen, vlam-

Foto R. H. Herwig.

DE RIJP. KIKJE IN HET ZUSTERDORP GRAFT.

mend van hartstocht, sluipt het wezeltje naar binnen, doch ook daar hebben zij zijn komst reeds bemerkt, want plotseling springt een groot konijn naar voren en wel zoo onverwachts, dat de moordenaar geen kans krijgt het te grijpen. Nog verder kruipt hij naar binnen en door de duisternis heen priemt zijn oog tot in de verste hoeken. ☼ Verscholen, bibberend van angst, zit in de holekom een konijn neergedrukt, de schrikoogen wijd open, wachtend op den dood. Als verlamd zit het daar, niet bij machte te vluchten, nu de biologeerende oogen het dwingen op de plaats te blijven. En nader en nader komt de vijand, in zijn oog een vlamvend begeeren tot moord, in zijn tanden de doodelijke beet. ☼ En dan klinkt even een angstkreet, een worsteling, onder den bemosten bodem, een paar slapende muggen ontwaken, dansen het hol uit en dan is alles stil en zachtjes ruischen de boomen hun nachtelijk lied, lispelt het beekje een hymne aan den nacht en klimt vol majesteit de maan tot boven de denne-

kruinen en zet het al in blauwbleeken glans. Voor de morgen naakt en vale schemering de komst der zonne voorafgaat, sluipt uit het konijnenhol een kleine gestalte naar buiten, glijdt langs den slootkant, schuifelt door de korte dennetjes en het lage hout en treedt als de lijster zijn eersten toon laat hooren haar woning binnen, om wel doorvoed, uit te rusten van haar moorddadig werk. ☼ Ook de rat is dezen nacht op jacht geweest. Reeds lang had het kakelen der kippen op het boerenhof haar geprikkeld, want zij wist, dat, waar de hoenders zoo luid zich lieten hooren, er eieren te halen waren. Eieren waren een lekkernij voor haar, die ze boven alles stelde en daarom ging ze dezen nacht op verkenning naar de plaats, waar de kippen slapen. Met komische huppelpasjes, vlugge schuifeling en snellen voet gaat ze langs den diep uitgevreten vloer, sluipt dan door het bermgras, steekt den weg over en steeds de schaduwplekkenhoudend, verdwijnt ze onder den hooiberg om na een oogenblik van rust, langs de schuren te glijden in de richting, van waar de lucht der kippen haar tegen zweeft. ☼ Een trapje tegen den muur van de schuur geeft toegang tot het hok boven den koestal en aarzelend klimt de rat naar boven, een oogenblik weifelend, als op het trapje het maanlicht helle plekken toonzigheid der hoenders verraadt, geven de rat den moed om met een snellen sprong naar binnen te schieten. Dan blijft ze een oogenblik ineengedoken zitten, snel jaagt de adem, de flanken gaan vlug op en neer, en met alle inspanning priemt de blik door de duisternis, zoekend naar de nesten, waar de zoo verlangde eieren moeten liggen. ☼ Maar de tocht is dezen nacht te vergehaald heeft en 't zijn slechts kunstieren, die zijn blijven te gaan, als zij op een der nesten in den hoek een kip ziet zitten met zwaar gevulden krop. Daarin zit het graan en bij dan van anderen buit te voorzien. Snel als de gedachte gaat zij te werk en als de boer den volgenden morgen een van zijn mooiste hennen mist, vindt hij haar eindelijk in het nachthok met opengeknaagden strot. ☼ In het wezelnest bevinden zich zes vaal-bruine jongen. Evenbeeld van vader en

moeder, doch nog dof van haar. Vraatzucht schijnt echter uit hun oogen, en de moordlust zit hen in het bloed. Nog nimmer heeft vader wezel zoo gemoord als nu, terwijl hij dapper terzijde wordt gestaan door het wijfje, dat hem haast nog overtreft. ☼ Ook in het rattenhol bevinden zich weer kinderen, want ofschoon de haat tusschen rat en wezel gegroeid is na dien moordnacht, is het verdriet over het verlies hunner kinderen gauw vergeten en leven de ratten weer even blij en genoeglijk als voorheen. Met den dag werd echter het voedsel schaarscher, want elken nacht moordden en roofden de twee vijands onder het levende, dat zich in de omgeving bevond. Reeds dacht het wezeltje er aan om met zijn gezin op te breken naar elders, waar meer voedsel te vinden zou zijn en toen na een nacht, dat het te vergeefs op jacht was geweest, de jongen in het holletje onrustig werden van den honger en nu en dan zich reeds buiten waagden om dan een oogenblik

verdwaasd rond te scharrelen in het lage hout, besloot vader wezel te vertrekken. ☼ Dit afreizen zal echter niet onvoorbereid plaats vinden; eerst zullen de ouders een plaats zoeken, waar zij en de kinderen veilig zijn. Als de avond zijn vleugelen over het aardrijk spreidt en de duisternis zich in het struikgewas nestelt, als de lengende zomerstralen terugkruipen naar de bron van licht, nevelen de stammen der boomen omhullen en zweven boven de beek, gaan de ouders er op uit. Speurend, spiedend, tegelijkertijd zoekend naar prooi, sluipen zij door de donkerte, als schaduwbeeld van honger en dood. Plotseling blijft het vrouwtje staan, de kleine oortjes trillen en een heftige siddering vaart door het korte staartje. Zwak, bijna niet hoorbaar, klinkt de doodskreet van een stervend dier. Dan is 't stil en keert de rust weder, nestelt de stilte zich tusschen boom en struik. ☼ De wezels hebben dit geluid echter begrepen; het is de stem geweest van een wild konijn, dat in doodelijken angst zijn we uitkreet door den donkeren nacht. En voort snellen zij beiden naar de plaats vanwaar het geluid kwam. En dan plotseling staan zij voor hun vijand, de oude waterrat, die vol begeeren het warme bloed uit de prooi zuigt. Door honger gedreven, gevoed door den diepen haat, die dag aan dag gegroeid is tot vijandschap, in zijn fellen hartstocht uit-

laaiend tot een onuitbluschbaar vuur, vliegen de wezels op hun mededinger aan, en krijschend verscheuren de stemmen der vechtenden de nachtelijke stilte. ☼ Nu zal uitgevonden worden de veete, die van geslacht tot geslacht tusschen wezel en rat bestaan heeft. De mannetjes-wezel zoekt de doodelijke plek in den strot van de rat, doch deze geeft geen kans, want nijdig en fel snijden haar tanden door wol en vleesch. Nu vliegt een der wezels de rat op den rug, doch deze werpt zich om, wringt zich onder den greep uit en grijpt haar vijand in den voorpoot, die gillend van pijn tracht te ontkomen. ☼ En dan rolt en vecht de kluwen weer voort, totdat plotseling een groote schaduwwolk geruischloos neerschiets, een paar klauwen uit een dam van dons toegrijpen en met zich medevoeren twee der vechtenden, die zich al krijschend en schreeuwend uit den doodelijk, knellenden greep trachten te ontvingen. In den ouden toren houdt de katuil zijn maaltijd, terwijl aan

den slootover en in het holletje onder den honderdjarigen eik gewacht wordt op hen, die nimmer zullen terugkeeren.
H. E. KUYLMAN.

De klokkengieter van Peking.

IN de buitengewoon rijke, tot nu toe bijna niet verzamelde sprookjes en Sagenlitteratuur der Chineezzen bevindt zich ook een vertelling, welke luidt als volgt. ☼ In Peking werd gedurende de regeering van Keizer Yung Lo, die van 1424—1403 v. Chr. heerschte, een reusachtige toren gebouwd, waarin een klok aangebracht zou worden, wier klank men door heel de uitgestrekte stad zou kunnen hooren. Kwan Yu, een beroemd klokkengieter, moest ze maken, maar niettegenstaande alle moeite, mislukte het gieten twee keer. De toernige keizer gaf Kwan Yu een derde, maar ook laatste

kans. Als ook deze maal het gieten geen bevredigend resultaat gaf, was het leven van den meester verbeurd. ☼ Deze nu had een eenig kind, een meisje van zestien jaar, dat hij boven alles liefhad. Zij verdiende ook werkelijk deze liefde. Ko Ai, zoo heette de dochter, had amandelvormige oogen, die schitterden als golven in het zonlicht; de wangen waren blank als sneeuw, waardoor een teer rozerood schemerde; de tanden leken op paarle lippen; het haar was zwart als git en zacht als zijde. Ook maakte zij heerlijke gedichten, was zeer bekwaam in borduren en was in haar huis het toonbeeld van een ijverig, hulpvaardig meisje — kortom: Ko Ai scheen een schepseltje uit een hogere sfeer te zijn. . . . ☼ Sedert eenigen tijd meende zij op het gelaat van haar vader diepe droefheid te lezen. Zij vroeg hem naar de oorzaak daarvan. Toen zij deze vernam, was zij door de bedreiging van den keizer zeer verschrikt en riep uit: „Dierbare vader, troost u! De hemel zal niet zoo onbarmhartig zijn. Deze beide mislukte pogingen zullen nu aanstaand succes bijdragen. Ik ben een meisje en kan u slechts door gebeden helpen; iederen dag en ieder uur zal ik ze ten hemel zenden en de smeekingen voor mijn beindonden vader moeten verhoord worden.” Ko's woorden

gaven den ouden man nieuwen moed en hij ging met vernieuwde krachten aan het werk. ☼ Op een dag kreeg Ko Ai het idee een beroemden sterrewichelaar te bezoeken om hem te vragen naar de oorzaak van het mislukken van haar vaders pogingen. De waarzegger verklaarde dat het derde gietsel eveneens zou mislukken, als niet de klokspijs vermengd werd met het bloed eener maagd. Bedroefd keerde Ko Ai naar huis terug, maar met het vaste voornemen liever zichzelf op te offeren, dan dat de laatste poging van haar vader weer zou mislukken. . . . ☼ Eindelijk was de dag voor het gieten weer aangebroken. Door vriendinnen vergezeld, ging Ko Ai in de nabijheid van den vorm staan. Diepe stilte heerschte in de verzamelde menigte, toen de klokspijs in den vorm stroomde. Plotseling werd de stilte door een luiden kreet verbroken: „Om mijn vader te redden!” Ko Ai wierp zich in het kokende, sissende metaal. Een harer gezellinnen trachtte haar tegen te houden, maar vergeefs. Alleen Ko Ai's schoen bleef in

Foto R. H. Herwig.
DE RIJP. DORPSTRAATJE.

haar hand achter. Kwan Yu wilde in zijn wanhoop zijn kind volgen. Slechts met de grootste moeite gelukte het den omstanders het hem te beletten. Als een razend krankzinnige bracht men hem naar huis. De voorspelling van den sterrewichelaar echter kwam uit; na het wegnemen van den vorm bleek, dat het gieten prachtig was gelukt. Kort na dien tijd daarna werd de klok op bevel van den keizer in den klokkentoren opgehangen. De Zoon des Hemels woonde zelf het eerste luiden bij. Mijlen ver klonk deze reine, diepe klank boven Peking, ver, ver in het rond maar — eene, diepe klank boven de duizendkoppige menigte — de klank ging gepaard met een zachten, klagenden toon, die herinnerde aan den smartkreet van een vrouwestem in doodsstrijd. Duidelijk kon men het woord „Hsieh” (schoen) hooren. . . . En tot den huidigen dag kermt de klok bij elken slag „Hsieh.” Het volk echter weet dat het de stem is van de arme Ko Ai, die smeekt dat men haar den achtergebleven schoen zal teruggeven.

S. B.

Zwammenleven in het Najaar.

I.

DE grijze morgennevels van den herfst hangen in het najaarsbosch. De wind ruischt in de takken met hun dorrende blaren en vertelt hun van rust na werken.

Door de warme zomerzon beschenen spaarden de groene schijven naarstig de warmte en de groote knoestige onvermoeide zwoegen van die duizenden kleine arbeiders. Maar toen de zonneboog kleiner werd en de uren licht minder in aantal, bereidden de boomen en struiken en kruiden zich voor om de lange rust in te gaan van den kouden winter. En zooveel maar mogelijk was, werd de organische stof der bladeren veranderd in verplaatsbare materie en gevoerd naar de brede stammen, om te worden opgeborgen tot in het voorjaar een nieuwe zon het nieuwe leven wekt. En alleen nog maar kleurige afvalstoffen worden den bladeren gelaten, die verschrompelen en vergelen of met hun roodbruine tinten het herfstbosch zijn bekoring schenken. Dan verlaat de eene werker na de andere de plaats waar hij gewoond heeft, afgerukt door een plotselinge windstoot of door eigen zwaarte. Massa's en massa's organische stof hoopen zich op en vormen in het vochtig najaarsbosch een viltig kleed, dat voedsel biedt aan duister zwammenleven. De draderige licha-

verschaft tot den duisteren cellendoolhof van hun weefsels. Wonderlijk zijn ze, wonderlijk en heel mooi. Niet alleen kleuren, maar ook hun vormen spreken van de ontzaglijke veelzijdigheid van de natuur. Maar juist die veelheid van gestalten en tinten maakt het herkennen der soorten zoo moeilijk, en talloze malen is het dan ook voorgekomen, dat verzamelaars, die een bepaalde soort voor zich meenden te hebben, zich hadden vergist en door

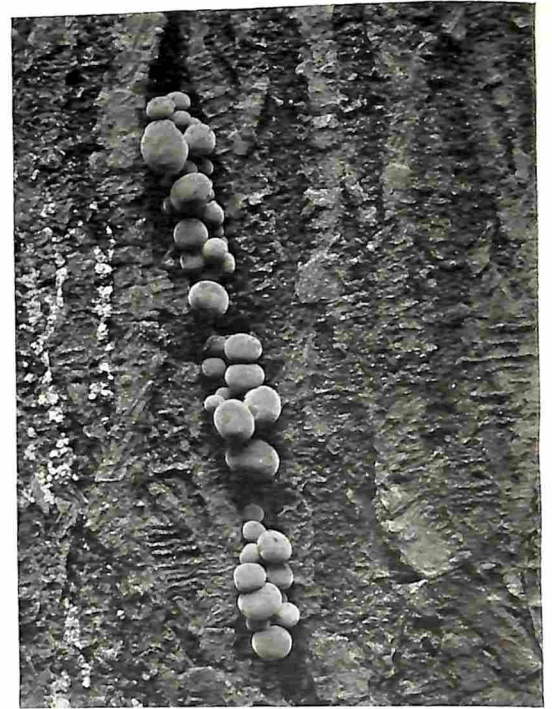

Foto Afer. *COLLYBIA VELUTIPES.*
JONGE FLUWEELPOOTJES KOMEN TE VOORSCHIJN UIT EEN SCHEUR IN DE BOOMSCHORS.

Foto Afer.
VOLWASSEN FLUWEELPOOTJES MET HUN PRACHTIGE LAMELLEN.

vergiftiging hun onvoorzichtigheid of onwetendheid moesten boeten. In ons land is het aantal mycophagen, ofschoon het toeneemt, nog te tellen, in tegenstelling met het buitenland, waar vooral tijdens den laatsten oorlog uitgebreide proeven zijn genomen met allerlei soorten paddenstoelen, om uit te maken, of ze als voedsel in aanmerking kwamen. En verscheidene zijn als eetbare specimina gedefinieerd, welke vroeger algemeen tot de twijfelachtige werden gerekend, ja zelfs tot de giftige soorten. Vele zijn een buitengewoon smakelijke en voedzame spijs en het is te hopen, dat de zwammenschoteltjes meer en meer hun intree zullen doen en verschijnen zullen aan ieders disch. Aan ieders disch, want de paddenstoelen zijn voor het grijpen, zelfs in de nabijheid der groote steden. De meeste afbeeldingen die hier zijn afgedrukt, zijn genomen in het hartje van Amsterdam, in het Oosterpark, waar dagelijks honderden menschen gejaagd passeeren, zonder ook maar één oogenblik stil te staan bij die mooie kinderen van het najaar,

omdat ze al die weelde daar niet verwachten, en er dus niet op letten. Vele paddenstoelen zien er in hun jeugd geheel anders uit dan wanneer zij volwassen zijn, zoo bijvoorbeeld de Fluweelpootjes, *Collybia velutipes*, die we meestal aan boomen vinden en welke, zooals onze afbeelding te zien geeft, altijd in groote groepen bijeen leven. Wanneer ze hun kortstondig bestaan begripen hebben, dan na verloop van een geelbruin bolletje, dat na verloop van korten tijd zich ontwikkelt tot een sierlijk luifeltje, dat heel ijdel een rijkdom van ragfijne lamellen toont aan wie maar kijken wil. Lang niet alle paddenstoelen hebben de traditioneele gedaante van „de steel met het hoedje.” Zoo bijvoorbeeld *Polyporus versicolor*, het Elfenbankje, een fluweelzachte zwam, die in dichte drommen heele boomstompen bedekken kan en wier selrijke hout. En dan de *Nidularia's* of Nestzwammetjes! Geen leek zal ze op het eerste gezicht als paddenstoelen hervergeane balken. Hun napvormige bekertjes, gevuld met de van een vogelnest met eieren. De meeste paddenstoelen echter die zoolw op boomen als op den grond kunnen groeien, de *Cortinarius*-soorten met hun ragfijn hoedgordijn, en nog zoo-

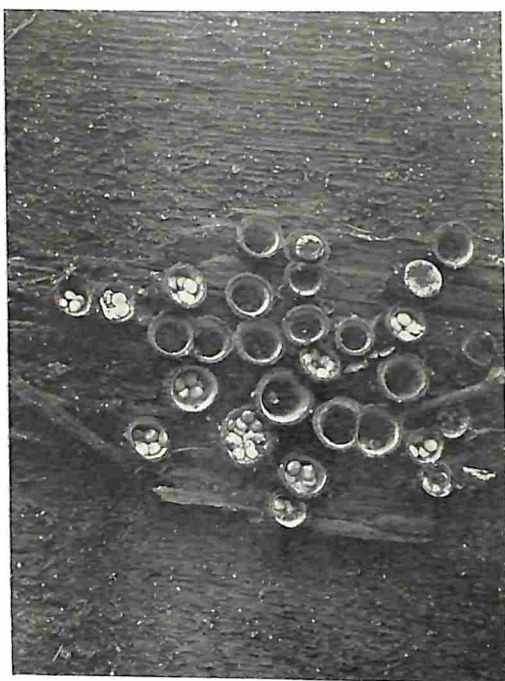

Foto Afer.
NIDULARIA'S OF NESTZWAMMETJES.

men van kleurlooze schimmels doorwoekeren den rijken bodem en verraden hun aanwezigheid door tal van vreemde vruchten, die paddenstoelen heeten. Niets is veiliger voor hun veroveringslust, geen moskleed en geen blarendek, geen doode stomp van geveld boomen, geen levendestammen zelfs zijn op den duur in staat, weerstand te bieden aan hun aanval, wanneer eenmaal de dunne schimmeldraad zich toegang heeft

AFER.

Foto Afer.
CORTINARIUS, DE GORDIJNZWAM,
ONTLEENT HAAR NAAM AAN EEN DUN VLIES,
DAT AAN DEN HOEDRAND HANGT.

voldoende inzicht in 's menschen diepste roerselen, om dit geval te kunnen verklaren. Hij zweeg, en ik vergat te spreken, uit louter verbazing. „Vraag dan toch iets!” zei hij, eindelijk. „Wil je cognac of whisky?” vroeg ik. Zijn antwoord was al weer zonderling. „Terg me niet!” zei hij. ☒ We zwegen weer. En eerst na een kwartier legde Karel mij deze vraag voor: „Denk je dat ik kleurenblind ben?” Ik haastte mij om hem de verzekering van mijn rotsvast vertrouwen in de soliditeit van zijn oogen te verschaffen. „Vertel me dan eens,” zei hij, „hoe het mogelijk is, dat ik maar niet kan vaststellen, welke de kleur is van het paar oogen, dat ik je even wil beschrijven! Ziehier: Wanneer je oppervlakkig kijkt, maar heel oppervlakkig, zie je, dan *lijkt* het wat op grijs. Maar als je nu maar niet denkt, dat het grijs *is*! Het zit 'm in de diepte van de oogen. Soms lijken ze wel groen; van dat smaragd-groen, weet je? Nog is dat niet alles. Als het electrisch licht er in schijnt, lijkt het blauw. Gaslicht is niet zoo gunstig, maar daarvan wordt tegenwoordig maar weinig gebruik gemaakt. Het wezen dat zulke oogen bezit, is een bijzonder wezen, begrijp je dat? Geef jij nu eens jouw meening!” ☒ Ik dacht even na. Aan wat voor soort beest kunnen nu zulke oogen toebehooren! Natuurlijke historie is juist mijn fort, zoodat ik een beetje trotsch was, nu eens mijn kennis te kunnen luchten. „Kijk eens,” zei ik voorzichtig, „je omschrijving is wat onduidelijk. Wanneer je zoo iets wilt vaststellen, dan moet je ook precies op den kop van het beest letten.” „Watblief?” vroeg Karel. „En daarom,” ging ik in mijn onschuld ijverig voort, „zal het wel haast onmogelijk zijn met volle zekerheid je vraag te beantwoorden. Volgens je vage aanduidingen staat het evenwel bij mij toch reeds vast, dat het een uilaap is.” „Een... uilaap?” „Ja,” zei ik, „een uilaap! Maar neem dat op mijn gezag nog zoo maar niet aan. Ik kan me best vergissen. Ook de oogen van een strix aluco hebben een dergelijke kleur.” „Een... strix aluco? Wat is dat?” vroeg Karel, terwijl hij onrustig in zijn fauteuil heen en weer draaide. „Een katuil. Doch de strix flammea, de torenuil, kan het ook zijn. Ik zal even naar boven gaan om een boek te halen. Alle beesten, die tot het geslacht der kattigen behooren, staan er in vermeld. Als je dus even geduld hebt...” „Geen seconde meer!” riep Karel uit, terwijl hij opsprong en zich vlak voor me plaatste. „Denk je,” vroeg hij ineens woedend, „dat ik háár nog langer laat belee-

Geen romantiek!

TOEN Karel de Jong op zekeren dag opgewonden mijn kamer binnenstormde, zich niet de moeite getrooste om zijn hoed af te zetten; zijn wandelstok op den grond liet vallen, zonder daar verder eenige aandacht aan te wijden, en eindelijk zuchtend in een fauteuil plaats nam, mij met een genadig hoofdknikje begroetend — toen bezat ik, helaas, nog niet

digen? Tot het geslacht der kattigen... groote goden! Mia Lindemans te vergelijken bij een uilaap!” ☒ Ik was wel onschuldig, maar ik was niet dom! Ik begreep, dat ik me op een verkeerden weg had bevonden. „Ga zitten, Karel,” zei ik minzaam. „Ik fuif op cognac. En vertel jij me intusschen dan het een en ander van Mia Lindemans. Maar blijf zakelijk en laat haar oogen buiten beschouwing.” ☒ Het verhaal, dat ik te hooren kreeg, verschilt niet veel van al de andere, die in een dergelijk geval worden opgedischt. Het is niet de moeite waard het hier weer te geven. Gecomprimeerd komt het hier op neer, dat Karel bereid was morgen (en als het kon vandaag) met Mia een verbond aan te gaan en verder samen door het leven te huppelen. In zulk een toestand is het niet gepast om te spreken van het doodgewone — „boterham gewone” zegt Timmermans heel aardig — „loopen”. Neen, dan loopt me niet, men huppelt, men danst, men springt... Gewoonlijk — waarom toch? — is er dan een omstandigheid, soms ook wel een persoon (ik denk aan „papa”), die dit plan tegenwerkt. ☒ In dit geval was het een oude tante, die over Mia waakte. En hoe! „Ga met haar spreken”, ried ik Karel aan. „Het zal toch niet zoo moeilijk zijn om haar te overtuigen van je oprechte gevoelens!” Maar het bleek, dat ik het geval nog niet doorzien had. Tante wenschte niet, dat Mia met eenigen man in nadere relatie trad. Ze had zelf in haar jeugd treurige ervaringen opgedaan. En haar had het leven geleerd, dat een vrouw best buiten een man kon. Een vrouw was in staat om zich zelve te helpen en alleen door

het leven te gaan. Tegen Karel persoonlijk koesterde zij geen vijandschap. Maar Karel was een man! En pas op voor de mannen! „Nu heb ik meermalen jouw scherpzinnigheid bewonderd,” aldus wendde Karel zich tot mij. „Ik vraag je, wat moet ik doen? Zie jij een uitweg? Ze noemen je Sherlock Holmes! Hier naast je zit Dr. Watson! Welk plan heb je?” „Geef me mijn viool eens aan!” zei ik, terstond geheel in mijn rol. „Ik zal intusschen nadenken.” ☒ Karel stond op en begon te zoeken. Ik haalde een papiertje voor den dag. „Laat ik je even wat zeggen,” hielp ik Karel. „Er bestaan in dit land zekere nuttige instellingen, waarvan de officieele naam weinig ter zake dient. De door mij bedoelde en vaak bezochte inrichting wordt door een mijner familieleden beheerd. Het is oome Jan. Hier heb je een briefje, dat hij zoo vriendelijk was aan mij te geven. Het behelst, zooals je zien kunt, de mededeeling, dat ik ten zijnen huize een viool heb achtergelaten. Wees zoo goed en ga die halen. Oom zal er misschien op gesteld zijn om een kleinigheid

Foto Afer.
HYPHOLOMA FASCICULARE,
ZWAVELKOPJES.

voor zijn moeite te ontvangen. Maar ik belof je: als je terugkomt heb ik een plan. Het zal me aange-naam zijn binnen het jaar alsgetuige bij het huwelijk van Mia en Karel te mogen optreden. De lastige kwestie, hoe we in dat geval mijn hoogen hoed uit ooms vingers krijgen, los ik later wel op.” „Het lijkt verdacht veel op chantage!” meende Karel. Ik dacht reeds na. Op dergelijke insinuaties ga ik nooit in. ☒ Karel

Foto Afer.
POLYPORUS VERSICOLOR, ELFENBANKJES.

K.M. breed was; d.w.z. het bezat de oppervlakte van het Michigan Meer. In oude tijden stroomde er een rivier van het zoute meer naar de Stille Zuidzee. Waarschijnlijk heeft het klimaat toen langzamerhand een wijziging ondergaan; hetzij dat de regenval verminderde hetzij dat de zomers warmer werden. Als gevolg van de gewijzigde klimaatinvloeden werd het meer voortdurend kleiner, terwijl de waterspiegel zonk. Toen kon het water ook niet meer wegvloeien naar den Grooten Oceaan, want de waterspiegel was lager dan het dal. Nu brachten de rivieren voortdurend zout in het meer, zonder dat het water kon wegvloeien. Alleen door de zonnewarmte kon het water verminderen; toen dan ook het klimaat voortdurend warmer werd, verdampte voortdurend meer water. Ten slotte bleef er niet een meer van water, doch een meer van zout over. Na ontelbare eeuwen veranderde het klimaat wederom; de koude nam toe, met als gevolg dat het water niet meer zoo snel verdampde. Wellicht viel er toen ook meer regen. In elk geval werd het zout opgelost en ontstond er een meer. Heden ten dage heeft het Great Salt Lake een oppervlakte van 2000 vierkante mijl; de grootste diepte bedraagt 10 meter. Met uitzondering van de Doode Zee bestaat er geen water op aarde met een even hoog zoutgehalte; op elke vijf kilo water komt één kilo zout. De geleerden hebben uitgerekend, dat zich 400 miljoen ton zout in dit meer bevinden. Men kan dan ook in dit water niet zinken. Doch keeren wij thans tot den spoorweg terug. Toen het verkeer tusschen oost en west voortdurend toenam, zagen de ingenieurs spoedig in, met welk een ontzagelijke verspilling van tijd en energie de weg om het Zoutmeer heen gepaard ging; men moest tot 500 Meter boven de oppervlakte van het meer stijgen! Met echt Amerikaansche energie werd het werk aangepakt, gehele bosschen moesten geveld

worden om een brug van 35 K.M. lengte te bouwen. In de maand Juni van het jaar 1902 werd het werk begonnen, 38000 lange heipalen werden in den grond geslagen. Met 3000 werklieden toog men aan den slag, met het gevolg, dat in November 1903 het werk gereed was. Onze afbeelding toont het Grootte Zoutmeer bij zonsondergang; het uitzicht tijdens den rit is dan sprookjesachtig mooi.

F. S. BOSMAN.

OP LEVEN EN DOOD.

23) Naar het Engelsch door CHLS. G. D. ROBERTS.
DE ELAND, DIE AAN DE DEUR KLOPTE.

EERSTE HOOFDSTUK.

TOEN de sneeuw ophield en de wind ging liggen, lag Carson's ontginning tot aan de punten der omheining onder sneeuw begraven. De oude houten hut, één verdieping hoog — met haar lange loods en de lage schuur, die er rechthoekig op stond zoodat ze samen een L vormden — lag tot bijna aan den bovenrand der ramen er onder bedolven. De daken, die door den wind waren schoongeveegd, staken zwart af tegen de omringende witheid. Niettegenstaande de storm — die twee dagen had aangehouden — voorbij was en de

zon weer scheen, had de hemel een vaag grauwe tint alsof er nog meer sneeuw inzat, gereed om op de zwaar belaste wereld neer te vallen; en er zat geen schittering in den zonneglans. Langs een zijde van het ontgonnen terrein lag de sneeuw opgehoopt in groote stapels, terwijl de pijnboomen er zwart boven uit staken, schoon geschud door den wind, en aan den anderen kant, onder de beschutting van het bosch, al de boomen in een witte wade gehuld waren en hun zwaar beladen takken doorbogen onder het gewicht. Maar hoe doodsch en treurig het omringende landschap er ook uitzag, binnenshuis was het gezellig genoeg. In de groote kamer, die tegelijkertijd woonkamer, portaal en keuken was, heerschte een eigenaardige schemering door de sneeuwmassa, die de vensters verduisterde, maar dit diende slechts om des te beter de eenzaamheid der omgeving buiten te sluiten. Een flink vuur van oud berken- en ahornhout loeide in het reusachtige keukenfornuis, uit welks wijd geopende onderdeur zich een roode gloed door de kamer verspreidde, die weerkaatst werd door de blank geschuurde blikken bussen langs den tegenoverliggenden muur en glansplekken wierp op de witte bordes en de porceleinen oud-blauwe schalen, die op het groote aanrecht gerangschikt stonden. Aan een eind van de lange, houten tafel was voor twee personen gedekt, want het was bijna twaalf uur, de tijd voor middageten voor den landontginner.

Aan het andere einde der tafel stond Mrs. Carson — een groote, beenderige vrouw, wier donker haar streng achteruitgekamd was van een vriendelijk, rood gezicht dat een driftig humeur verried — deeg te kneden voor het brood dat ze voor deze week moest bakken. Zoodra ze het brood in den oven kon plaatsen, zou het tijd zijn om het eten klaar te zetten voor haar zelf en Amanda. De warme lucht in de keuken was geurig door den reuk van corned-beef en rapen, die achter op

het fornuis in een ijzeren pot stonden te pruttelen. Bij de deur stond Amanda de sneeuw van zich af te stampen en ze van haar blauw wollen rok te vegen, waarbij zij een ietwat kaal geworden ganzenvleugel als plumeau gebruikte. Haar levendig, innemend gezicht bloosde van inspanning, en ondeugende lokjes lichtblond haar, die ontsnapt waren uit de dikke, blauwe, eigen-gebreide muts welke ze onder haar kin had vastgebonden, krulden omlaag naar een paar schitterende, blauwe oogen en een kleinen, rechten, goedgevormden neus, die een beetje neiging vertoonde om een wipneusje te worden. Ze stak hem nu de lucht in, met een vroolijk-brutale beweging, toen ze haar kopje achterover wierp om de lastige krulletjes uit haar oogen te weren. Ofschoon ze hijgde van het harde werken, lachte ze erbij alsof ze er plezier in had. Ze had paden geschouffeld door de sneeuw-ophooping — van het huis naar de schuur, van de schuur naar den put en terug van den put naar het huis — een zwaar werk, maar een arbeid, dien zij in haar jong enthousiasme en in haar blijdschap, dat ze weer thuis was na haar maanden van les geven in de ver-verwijderde nederzetting — als een aardige afleiding beschouwd had. De groote houten sneeuwschop, aan welks breed blad nog klompen sneeuw zaten, lag naast haar op den vloer, waar ze hem had neergegooid, toen ze binnen was gekomen. „Ziezoo!” riep ze vroolijk uit. „Dat was heel wat plezieriger dan om „elf

DE SPOORWEG DOOR HET GROOTE ZOUTMEER.

maal elf" te leeren, moeder. Ik heb prachtige paden gemaakt. Ik denk dat die wel goed zullen blijven — in ieder geval tot den volgende sneeuwstorm." ✂ Mrs. Carson glimlachte zonder op te kijken, terwijl ze handig het deeg verdeelde over de diepe, ijzeren bakpannen. „Zoo, kind, neem nu den schop op en zet hem achter de houtkist, waar hij hoort te staan. Je bent nik verandert dat je nu in Brine Settlement. Je bent op school leere geeft. Wou je sone neger-jongetje hebben om je na te loopen en de dingen voor je op te rapen, zooals toen je een kind was?" ✂ Amanda keek met grappige verbazing naar den schop, alsof ze het heel onattent van hem vond daar zoo te liggen. Toen gaf ze er een schop tegen en daarna nam ze hem op en zette hem gehoorzaam op zijn juiste plaats achter de houtkist. Daarop wendde zij zich tot haar moeder met het hoopvolle gezicht van iemand, die een belooning verdiend heeft en zei: „Daar dan, moessie! En nu moet ik wat te eten hebben. Ik val om van den honger!" „Het eten is al een half uur klaar", antwoordde de moeder, een pan met meel in den oven schuivend. „Scheep jij maar vast op, kind, in een minuutje kom ik bij je zitten." Amanda trok de muts van haar hoofd, wierp ze op een stoel aan de andere zijde van de keuken, deed alsof ze haar haarglad streek door het met beide handen boven haar slapen een duw te geven, greep toen een vork en licht vol belangstelling het deksel van de ijzeren pan op. ✂ Juist op dat oogenblik werd er op de deur geklopt. Het was zóó een vreemdsoortig kloppen, dat Amanda verschrikt het deksel liet vallen, en Mrs. Carson, die op het punt stond op haar gewone heftige manier de oventeur te gooien, bleef stilstaan en binnenmonds mompelde: „Wel, jé-miné! Wat is dat?" Het was een duidelijke klop, zwaar en luid maar gevolgd door een vaag geluid van schrapen en morrelen. ✂ Amanda, die moedig van aard was, deed een paar stappen in de richting van de deur. Toen bleef ze staan. Er was toch wel iets erg vreemds in zoo'n manier van toegang vragen. Het morrelen en schrapen ging door en daartusschen klonken eenige lichte tikjes, die niet met opzet gegeven schenen te zijn. Daarna beugel omhoog alsof iets dat er niet goed mee

Foto C. Steenberg.

EEN AARDIG WOLAAPJE.

wist om te gaan aan het grendeltouw trok. ✂ De haartjes in den blanken nek van het meisje rezen overeind. „Mandy, je zult 't wel zalig laten die deur open te doen!" fluisterde haar moeder, vlug om het fornuis heenlopend en haar bij den arm grijpend. Maar door haar kinderlijke eigenzinnigheid gedreven, wilde het jonge meisje haar kalmte en moed toonen. „Onzin, moeder!" antwoordde ze zachtjes. „Waar-schijnlijk is 't iemand, die half dood is van de kou en te ver heen om gewoon aan te kloppen. Wij moeten de deur openen. Het zou slecht van ons zijn als we 't niet deden." Maar terwijl ze dit zei, liep zij de slaapkamer in en kwam dadelijk terug met een geweer in de handen. Terwijl ze naar de deur liep, opende ze kalm den loop om te zien of de kogel op zijn plaats zat en sloot ze met een luide knip dicht, bij wijze van waarschuwing voor den bezoeker. ✂ Zonder acht te slaan op haar moeders heftige bevelen, strekte Amanda haar linker hand uit naar de deur, waarbij ze zorgde dat zij er achter bleef en het geweer zóó vast hield, dat ze het onmiddellijk kon richten. Maar nog vóór haar vingers de klink konden aanraken, begon deze op angstaanjagende manier langzaam uit de haak op te rijzen, terwijl de zware deur open draaide. Amanda's eerste opwelling was zich er op te werpen en met

al haar kracht te beproeven den geheimzinnigen bezoeker buiten te sluiten. Maar voor ze hier toe kwam, zag ze wie die bezoeker was en bleef ze verstijfd van verbazing staan. Een kolossale eland, wiens gewei veel breeder was dan de geur-opening en die met zijn fors lichaam den geheelen toegang versperde, stak aarzelend zijn grooten, zwarten snuit naar binnen. „Schiet 'm dood! Schiet 'm dood!" riep Mrs. Carson uit. „Hij heet het op ons gemunt! Schiet 'm dood, zeg ik je!" ✂ Maar Amanda liet het geweer zakken en brak in zenuwachtig lachen uit. De spanning was kort, maar hevig geweest en de verlichting was groot. Ze had zelf niet geweten, hoe doodsbang ze was geweest. Maar ze begreep dieren instinctmatig, zoowel tamme als wilde; en ze hield van allemaal. Ze stak haar hand uit en streelde den grooten, smeekenden snoet. „Hem doodschieten, moeder? Ik denk er niet aan! In de verste verte niet! Ziet u eens hoe hij staat te beven. Hij is opgejaagd en is bij ons bescherming komen zoeken. Wat kan zoo'n groot dier zóó in angst gejaagd hebben?" ✂ Mrs. Carson had inmiddels haar kalmte herkreten, maar ze was inwendig kwaad omdat ze zich zoo bang had laten

maken. „Als je al niet verstandig genoeg bent om dat dier dood te schieten, Mandy, jaag 'm dan weg en sluit gauw de deur. Ik wil 'm hier niet binnen laten komen om alles stuk te trappen. Zoo'n brutaal beest! Sluit dadelijk de deur. Je laat al de kou binnen." ✂ Amanda lachte vroolijk. „Hij kan met geen mogelijkheid binnen komen, moessie! Zie maar, zijn gewei is breeder dan de deur. Ik denk, dat het een tamme eland is, die erg verwend was, zoodat een huis voor hem vrienden en veiligheid beteekent. Nou, dan ben je hier aan 't goeie adres gekomen, ouë jongen. Ik wou, dat ik wist wat je zoo bang gemaakt heeft." ✂ Het groote dier stond er bij met hijgende zijden en nog steeds bevend; maar toch kon Amanda wel merken, dat hij zich nu onder vrienden voelde. Zijn belachelijk lange, overhangende, boven-grijp-lip vooruitstekend, trachtte hij een plooi van haar rok te pakken. Dat verklaarde het geheim van de opgelichte klink. Hij had met die onderzoekende lip aan het touw getrokken. ✂ Amanda hield op met spreken en keek vol verrukking naar haar beschermeling.

Haar moeder, nog opgewonden, wou den aanval hervatten, maar Amanda voorkwam dat. „O, kijkt u eens!" riep ze uit. „Ik heb u wel gezegd, dat het een tamme eland is, moeder. Hij heeft in het gareel geloopt. Zie maar, hoe het haar op zijn schouder is afgeschaafd. Heerlijk! Ik zal eens zien, of dat arme schatje wat meel lust!" ✂ Ze greep een bord van de tafel, liep naar het meelvat en schepte er twee handenvol van het gedachte dat het dier werkelijk tam was, keek er twijfelachtig naar, toen Amanda hem het bord meel voor hield. De eland snoof er aan en daar hij de lucht niet herkende, blies hij besluiteloos door zijn neus. Het meel vloog overal door de kamer rond en over Amanda's kleeren. Toen scheen de eland dadelijk te begrijpen, dat hier iets goed eetbaars was en viel hij op zijn knieën om gretig de gele korrels van den vloer te likken. Om verder te kunnen reiken, draaide hij zijn kop half om, waardoor hij een gedeelte van een zijner groote horens door de deuropening wrong. ✂ Maar het gezicht van het gevallen meel was te veel voor de zuinige Mrs. Carson, wier geprikkelde zenuwen zich bovendien ergerden aan Amanda's vroolijk lachen om het misdrijf van den zondaar.

(Wordt vervolgd).